

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 lisätalousarvioksi (HE 60/2017 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä aloitteet LTA 1—5/2017 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksessä korotetaan varsinaisten tulojen arviota noin 482 milj. eurolla ja lisätään määrärahoja noin 304 milj. eurolla. Verotuloarvioiden korotuksen taustalla on verokertymätietojen ja makroennusteen päivittyminen aiempaa myönteisemmäksi. Odotettua myönteisemmän talouskehityksen vuoksi mm. arvonlisäverotuottoa korotetaan 186 milj. eurolla. Lisäksi verokertymää lisää myös perintö- ja lahjaveroerien käsittelyn nopeutuminen vuoden 2017 aikana.

Suurimmat määrärahalisäykset tehdään Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen tukemiseen, liikenneväylien kehittämiseen sekä sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun. Lisäksi mm. korkomenoarviota nostetaan pääosin korkotason muutoksen vuoksi ja Finnvera Oyj:n varainhankinnan valtuutta lisätään johtuen 1.1.2017 voimaan tulleesta lainojen enimmäismäärää nostaneesta lainmuutoksesta.

Lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta 178 milj. eurolla. Valtion nettolainanotoksi arvioidaan vuonna 2017 noin 5,4 mrd. euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden lopussa noin 108 mrd. euroa, mikä on noin 49 prosenttia suhteessa bruttokansantuoteseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Päälukka 29

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Päälukka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Suomalais-virolainen kulttuuriyhteistyö

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomen ja Viron kulttuurirahaston pääomatarve otetaan huomioon viimeistään ensi vuoden talousarviossa.

Valiokunta kiinnitti asiaan huomiota kuluvan vuoden talousarviota koskevassa mietinnössään (VaVM 35/2016 vp), sillä vuonna 2015 perustetun Suomen ja Viron kulttuurisäätiön aktiivinen toiminta edellyttäisi vähintään 7—10 milj. euron pääoman, mutta pääoma oli viime vuoden lopulla 100 000 euroa. Valiokunta katsoo, että maiden kulttuurirahaston vahvistaminen olisi nyt ajankohtaista, kun Suomi ja Viro viettävät tänä ja ensi vuonna itsenäisyytensä 100-vuotisjuhlia.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Lounais-Suomen kasvunäkymä on tällä hetkellä poikkeuksellisen positiivinen, sillä alueen vahvistettu valmistavan teollisuuden tilauskanta on noussut noin 17 mrd. euroon. Meri- ja valmistavan teollisuuden työllisyysvaikutuksen kaikkine heijastusvaikutuksineen arvioidaan olevan jopa 30 000 henkilöä 2020-luvun puoliväliin mennessä. Teknologiateollisuuden kasvua hidastaa kuitenkin osaavan työvoiman puute, sillä työmarkkinoille ei valmistu tarpeeksi teknisen alan osaajia.

Osaamisvajeen vähentämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt vahvistaa tekniikan korkeakoulutusta sekä tutkimus- ja innovaatiotoimintaa Lounais-Suomessa siten, että Turkuun luodaan tekniikan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen yhteinen alusta, johon varataan 2 milj. euroa. Tämän lisäksi Lounais-Suomeen kehitetään Suomen tekniikan alan yliopistojen yhteistyömalli ja perustetaan ns. yhteistyöyliopisto (Finnish Institute of Technology, FIT); tähän osoitetaan vuosille 2017—2021 yhteensä 12 milj. euron rahoitus. Myös ammattikorkeakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen vahvistamiseen osoitetaan lisäresursseja positiivisen rakennemuutoksen alueilla.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tullut esille alueen yhteinen näkemys, jonka mukaan osaamisvajetta voitaisiin vähentää parhaiten antamalla Turun yliopistolle oikeus kouluttaa kone-tekniikan ja materiaalitekniikan diplomi-insinöörejä. Alueen näkemyksen mukaan tämä olisi kestävä ratkaisu Lounais-Suomen krooniseen diplomi-insinööripulaan, se parantaisi alueen kilpailukykyä ja loisi pysyvät edellytykset laaja-alaiselle ja myös yritysälämää palvelevalle tutkimukselle.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Pääluku 29

Valiokunta pitää nyt esitettyä verkostomaista yhteistyöyliopistoa perusteltuna, sillä näin on mahdollisuus parantaa osaamis pohjaa nopealla aikavälillä hyödyntäen jo olemassa olevia resursseja. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että yhteistyömallin toimivuutta seurataan ja että hallituksella on jatkossa valmiutta arvioida Turun yliopiston koulutusvastuun laajentamista. Lounais-Suomessa käynnissä olevan positiivisen rakennemuutoksen arvioidaan olevan luonteeltaan pitkäkestoinen muutos, ja siksi on tärkeää, että alueen (ml. Satakunnan) elinkeinoelämän osaamistarpeisiin vastataan kestäväällä tavalla, jolla varmistetaan yrityselämää palvelevan tutkimuksen laaja-alaisuus ja korkea taso.

Suomessa on myös muita positiivisen rakennemuutoksen alueita, joiden osaamistarpeisiin tulee vastata nykyistä joustavammin. Saadun selvityksen mukaan etenkin Keski-Suomen taloudessa on myönteisiä kasvun merkkejä, jotka liittyvät erityisesti biotalouteen, IT-alaan, teollisuuden digitalisaatioon ja turvallisuusalaan. Osaavan henkilöstön puute on kuitenkin keskeinen este kasvulle, ja etenkin yliopistokoulutettuja tekniikan osaajia ei ole riittävästi. Keski-Suomen osaamistarpeisiin voitaisiin kuitenkin vastata tekniikan alan verkostomaisella yliopistoyhteistyöllä edellä mainitun Lounais-Suomen toimintamallin mukaisesti. Olemassa olevien yliopistoyksiköiden osaamista voitaisiin näin hyödyntää myös varsinaisen toimintapaikkakunnan ulkopuolella, mikä vastaisi myös korkeakoulujen opetusyhteistyön edistämistä koskevan hallituksen esityksen tavoitteita.

Valiokunta pitää tärkeänä, että osaamisvajetta pyritään vähentämään edistämällä myös työvoiman liikkuvuutta ja työttömien työnhakijoiden mahdollisuuksia osaamisensa kehittämiseen. Saadun tiedon mukaan alkuvuodesta työttömänä oli reilut 3 000 tekniikan alan akateemista, mikä on 4,8 prosenttia työvoimasta.

Valiokunta korostaa myös Tampere3-hankkeen resurssitarpeita. Kyseessä on poikkeuksellisen mittava rakenteellinen uudistus, jonka tavoitteena on yhdistää Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu yhdeksi yliopistokonserniksi, jolla on yhteinen strategia ja hallinto. Tavoitteena on kansainvälisesti arvostettu monialainen yliopisto, jossa opiskelijalle tarjotaan mm. nykyistä joustavammat opintopolut.

90. Liikuntatoimi

55. Valtionavustus liikuntapaikan rakentamiseen KymiRing Oy:lle (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää 3,5 milj. euron avustusta KymiRing Oy:lle rakenteilla olevan moottoriurheilukeskuksen rakentamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Moottoriurheilukeskuksen yhteyteen on tarkoitus rakentaa erillisinä hankkeina myös ajokoulutus- ja liikenneturvallisuuskeskus sekä ajoneuvoteollisuutta palveleva testausympäristö. Hankkeen kokonaiskustannus on arviolta 23 milj. euroa, josta moottoriurheilukeskuksen osuus on noin 16,5 milj. euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on vuosina 2015 ja 2016 myöntänyt KymiRing-moottoriurheilukeskuksen rakentamiseen valtionavustusta yhteensä 3 milj. euroa liikuntapaikkojen perustamiskustannuksiin osoitetusta rahoituksesta, minkä lisäksi Hämeen ELY-keskus on myöntänyt ajokoulutuskeskuksen toimintaan yrityksen kehittämisavustusta 0,5 milj. euroa. Nyt ehdotettu avus-

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Pääluokka 31

tus perustuisi liikuntapaikkarakentamisen tukemiseen. Avustuksen tarkoituksena on osaltaan osoittaa valtion sitoutuneisuus hankkeen toteuttamiseen sekä samalla varmistaa muiden rahoittajatahojen osallistuminen sen rahoittamiseen asettamalla tämä ehdoksi valtionavustuksen myöntämiselle.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hanke on aiemmin tunnistettu kansallisesti merkittäväksi hankkeeksi, jolloin sitä eivät koske valtion liikuntaneuvoston hyväksymässä Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirjassa määritellyt avustuksen enimmäismäärät, vaan avustussuure harkitaan tapauskohtaisesti. Hankekohtainen avustus on ollut kansallisesti merkittävässäkin hankkeissa yleensä 15 prosenttia, mutta nyt avustus on nousemassa huomattavasti korkeammaksi, yli 40 prosenttiin.

Valiokunta puoltaa määrärahan myöntämistä, mutta painottaa, että ennen valtionavustuksen myöntämistä on oikeudellisesti pätevällä tavalla varmistauduttava siitä, että hankkeen vaatima kokonaisrahoitus on saatu hyväksyttävien sitoumuksin koottua ja hanke on toteutumassa.

Valiokunta toteaa, että nyt ehdotettu lisärahoitus on erillistä budjettirahoitusta eikä se vähennä veikkausvoittovaroista myönnettävää liikuntapaikkahankkeiden tukea.

KymiRing-kokonaisuuteen sisältyy myös liikennehanke, johon osoitetaan 14 milj. euron budjettirahoitus momentilta 31.10.77.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta puoltaa hallituksen esittämien uusien liikennehankkeiden (Uudenkaupungin radan sähköistäminen, Oulun meriväylän syventäminen, vt 12 Tillola—Keltti) käynnistämistä.

Uudenkaupungin radan sähköistyshankkeen kustannusarvio on 21 milj. euroa, ja se sisältää Turku—Uusikaupunki-radana (68 km) sähköistykseen sekä siihen liittyviä pieniä ratatöitä. Tavoitteena on saavuttaa liikennekustannussäästöjä kaikissa rataosuuden kuljetuksissa ja pienentää ammoniakki- ja turvakuorikuljetuksiin liittyviä turvallisuus- ja ympäristöriskejä Turun ratapihalla. Sähköistys palvelee myös alueen muuta elinkeinoelämää.

Valiokunta pitää hanketta alueen elinkeinoelämän kannalta perusteltuna ja katsoo, että rataosuus on pyrittävä saamaan myös henkilöliikenteen käyttöön ja parantamaan näin joukkoliikennettä ja työvoiman liikkuvuutta.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Pääluku 31

Myös *Oulun meriväylä -hanke* on elinkeinoelämän kuljetusten kannalta tärkeä. Tarkoituksena on syventää väylä 12,5 metrin syvyyteen osin uudelle linjaukselle, mikä lisää alusten kuljetuskapasiteettia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Hankkeen kustannusarvio on 18,4 milj. euroa, josta valtion osuus on 12,5 milj. euroa ja Oulun Satama Oy:n osuus 5,9 milj. euroa.

Oulun meriväylä -hankkeen kustannukset on otettu huomioon momentin määrärahamitoituksessa, mutta sitä ei mainita erikseen momentin päätösosassa, koska hankkeen toteuttamiseen ei tarvita erillistä valtuutta. Valiokunta pitää kuitenkin selkeämpänä, että hanke mainitaan momentin päätösosassa, ja tekee siksi tätä koskevan täydennyksen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös Vuosaaren meriväylän syventäminen etenee ja että hanke käynnistetään viimeistään ensi vuoden talousarviossa, kuten hallitus on lisäbudjettineuvottelujen yhteydessä linjannut. Sataman kautta kulkevien kuljetusten määrä kasvaa tuntuvasti Äänekosken tehtaan kuljetusten myötä, minkä lisäksi Vuosaaren satamaan suuntautuvien konttikuljetusten aluskoko on kasvanut, mikä edellyttää syvempää kulkusyvyyttä.

Vt 12 Tillola—Keltti -hanke liittyy KymiRing-moottorirata-alueen toimintaan ja radan tarvitsemien liikenneyhteyksien rakentamiseen. Saadun selvityksen mukaan KymiRing Oy rakennuttaa Iitin kuntaan moottoriturheilukeskuksen, jonka yhteyteen rakennetaan erillisinä hankkeina myös ajokoulutus- ja liikenneturvallisuuskeskus sekä ajoneuvoteollisuutta palveleva testausympäristö. KymiRing-rata-alueen mitoitus tähtää 70 000—100 000 henkilön massatapahtumiin, mikä edellyttää myös tieverkon parantamista.

Nyt käynnistettävän hankkeen tavoitteena on parantaa valtatieosuuden liikenneturvallisuutta ja tieliikenteen sujuvuutta osana yhteysvälin Lahti—Kouvola kehittämistä. Valtatielle 12 rakennetaan mm. eritasoliittymä, keskikaiteellinen ohituskastatieosuus sekä uusi rinnakkaistie, joka mahdollistaa kevyen liikenteen yhteyden Kausalan ja Kouvolan välille. Hankkeen kustannusarvio on 17,2 milj. euroa, josta valtion osuus on 14 milj. euroa.

Valiokunta katsoo, että uudet tiejärjestelyt ovat liikenteen toimivuuden ja liikenneturvallisuuden kannalta välttämättömiä, mikäli hanke ja sille kaavailtu toiminta toteutuvat suunnitellussa laajuudessa. Valiokunta painottaa, että liikennehankkeeseen tulee kuitenkin sitoutua vasta sitten, kun momentilla 29.90.55 oleva avustus on myönnetty ja moottoriturheilukeskuksen kokonaisrahoitus ja toteutuminen on varmistunut.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 60/2017 vp)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahasta on varattu 12 500 000 euroa Oulun meriväylä -hankkeen toteuttamisen vaatimien menojen maksamiseen. (Uusi)

Valtuus

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia

(1.—4. kohta kuten HE 60/2017 vp).

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Päälukka 31

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

45. Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 1 milj. euron määrärahaa, jota saa myöntää yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukemiseen toimijoille, joilla on yleisen edun tv-kanavan ohjelmistolu-pa. Tukea voidaan myöntää uutis- ja ajankohtaistoiminnan ylläpidosta ja kehittämisestä aiheutu-viin toimituskustannuksiin, mikä edellyttää palveluvelvoitteen asettamista tuen saajalle. Lisäksi tukea voidaan myöntää projektitukena lineaarisen television uutistoimintaa, sisällöntuotantoa ja sen edellytyksiä parantaviin kehitys- ja kokeiluhankkeisiin. Tämä tukimalli tulee notifioida ja sil-le tulee saada komission hyväksyntä ennen sen käyttämistä. Lisäksi hallitus ehdottaa momentin 31.40.44 perustelujen täydentämistä niin, että myös median innovaatiotukea voidaan suunnata uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukeen.

Esityksen taustalla on tänä keväänä loppuraporttinsa jättäneen työryhmän ehdotus (LVM, Rapo-rit ja selvitykset 3/2017), jonka mukaan kaupallisen television uutistoiminnalle myönnettäisiin kolmivuotinen yhteensä 24 milj. euron tukiohjelma. Tuki olisi tarkoitettu yleisen edun ohjelmis-toitoimiluvan omaaville toimijoille eli yleisen edun kanaville, ja se olisi keino varmistaa, että laa-jan yleisön tavoitettavaa, Yleisradiolle vaihtoehdon tarjoavaa television uutistoimintaa olisi jatkos-akin vähintään yhtä paljon kuin nykyisin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ehdotukseen on suhtauduttu kriittisesti, sillä tuen on mm. arvioitu suuntautuvan vain yhdelle mediakanavalle. Tukea on myös pidetty selektiivisenä, koska sitä voitaisiin myöntää vain lineaarista televisiolähetystoimintaa harjoittaville toimijoille.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällä hetkellä millään kanavalla ei ole sellaista yleisen edun toimitilupaa, joka on edellytyksenä tuen saamiselle. Kanavat voisivat hakea tällaisen luvan, mutta lupaan liittyy myös velvoitteita, kuten ohjelmien tekstittämistä koskevia vaatimuksia.

Valiokunta puoltaa esitystä ja pitää perusteltuna, että kaupallisen median toiminnan kehittämistä ja monipuolisia sisältöjä tuetaan osin julkisin varoin, jotta voidaan turvata uutis- ja ajankohtais-toiminnan riittävyys sekä jatkuvuus. Lineaarisen television uutistoiminnalla on vielä toistaiseksi tärkeä rooli, mutta jatkossa yleisen edun toimijoiden määrittely on tehtävä tavalla, joka ottaa huo-mioon näiden tuottamat yhteiskunnalliset hyödyt neutraalisti.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Pääloukka 32

Pääloukka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 10 milj. euron lisämäärärahaa työttömyysturvan aktiivimallin käyttöönottoon. Aktiivimalli sisältyy sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä valmisteilla olevaan työttömyysturvain muuttamisesta annettavaan hallituksen esitysluonnokseen. Mallia koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskaudella. Lausuntokierroksella olleessa (lausuntoaika päättyi 16.6.2017) olevassa luonnoksessa ehdotetaan, että laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018. Lain voimaantulon vaikutusten nopeuttamiseksi sekä toimeenpanon selkeyttämiseksi ehdotetaan, että lain voimaan tullessa tarkastelujakso alkaisi laissa säädetystä poiketen jo 1 päivästä lokakuuta 2017. Näin ollen työttömien osallistumista julkisiin työvoimapalveluihin tai mallin edellyttämää työssäoloa arvioitaisiin heti vuodenvaihteen jälkeen perustuen vuoden 2017 viimeisten kolmen kuukauden ajan aktiivisuuteen. Ehdotettua lisämäärärahaa ei kohdennettaisi erityisesti tiettyihin palveluihin, vaan se olisi käytettävissä työttömien työnhakijoiden kannalta taroituksenmukaisimpiin palveluihin. Vuoden 2017 talousarviossa momentille on myönnetty 423 753 000 euroa.

Aktiivimallin tavoitteena on lisätä työllisyyttä kannustamalla työttömiä työnhakijoita aktiivisuuteen ja omatoimisuuteen työnhaussa koko työttömyyden keston ajan. Ehdotetussa mallissa työttömyysetuutta maksettaisiin 65 työttömyysetuuden maksupäivältä 4,65 prosentilla alennettuna, jos henkilö ei 65 edeltävän työttömyysetuuden maksupäivän aikana ole osoittanut aktiivisuutta olemalla työssä yhteen työssäoloehtoa kerryttävään kalenteriviikkoon vaadittavaa työaikaa neljän peräkkäisen kalenteriviikon aikana tai ansainnut yritystoiminnasta vastaavaa tuloa taikka ollut viittä päivää työllistymistä edistävässä palvelussa mainitun 65 päivän aikana. Omavastuuai-kaa ehdotetaan lyhennettäväksi seitsemästä päivästä viiteen päivään. Uusien omavastuupäivien tavoitteena on, että työttömät aiempaa enemmän hakeutuisivat myös lyhytkestoiseen ja osa-aikaiseen työhön, millä pyritään ehkäisemään työttömyyden pitkittymistä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että määrärahalisäyksen esittäminen tilanteessa, jossa hallituksen esitystä ei ole vielä annettu eikä mallin lopullisesta sisällöstä ole tietoa, on poikkeuksellinen. Valiokunta pitää kuitenkin momentille ehdotettua määrärahalisäystä perusteltuna. Valiokunta toteaa, että vaikka ehdotettu määrärahalisäys ei takaa työllisyyttä edistäviä palveluita kaikille työttömyysetuuden saajille, niin lisäys parantaisi nykyiseen tilanteeseen verrattuna mahdollisuuksia palveluihin pääsemiseksi. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lisämäärärahaa käytettäisiin kaikissa tilanteissa samoihin toimenpiteisiin kuin momentin muutakin määrärahaa eli momentin käyttötarkoitus ei muutu. Mikäli määrärahoja lisättäisiin vasta syksyn lisätalousarviossa, ei määrärahalla saadun selvityksen mukaan todennäköisesti ehdittäisi tekemään päätöksiä, jotka kohdistuisivat vuoteen 2017.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Pääluokka 33

Valiokunta korostaa sitä, että aktiivimallin tulee aidosti edistää työttömien työllistymistä. Mallin toimivuuden riskikohtina ovat mm. tarkoituksenmukaisten palveluiden riittämättömyys, erilaiset mahdollisuudet mallin toteuttamiseen eri puolilla maata ja epävarmuus mallin työllisyysvaikutuksista. Valiokunta pitää tärkeänä, ettei työttömyysturvan aktiivimalli johda toimeentulon heikkenemiseen, jos työtön ei itsestään riippumattomista syistä pysty noudattamaan lain edellyttämää aktiivisuutta. Mallin tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida myös työttömien erilaiset tilanteet ja toimintakyky.

Valiokunta toteaa, että hallituksen esitysluonnoksessa aktiivimallin vaikutuksiin liittyy paljon epävarmuutta. Luonnoksen yleisarvion mukaan on varsin epätodennäköistä, ettei malli kannustaisi ketään hakeutumaan ansiotyöhön tai aktiivitoimiin nykyistä enemmän. Valiokunta nostaa esille myös sen, ettei esitysluonnoksessa ole käsitelty mallin vaikutuksia ELY-keskusten ja TE-toimistojen toimintaan. Saadun selvityksen mukaan malli tulee lisäämään työmäärää erityisesti TE-toimistoissa mm. työllistymistä edistävien palveluiden kysynnän ja neuvontatarpeen lisääntyessä. Valiokunta painottaa sitä, että mallin tavoitteiden toteutumisen kannalta on tärkeää huolehtia työttömille annettavan tuen ja neuvonnan riittävydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta sekä tarvittavien resurssien lisäyksestä asianomaiselle TE-keskusten toimintamomentille.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että työttömyysturvan aktiivimallin tavoitteet ovat pitkälti samanlaisia kuin työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteltavana olevan aktiivisen työnhaun mallin tavoitteet. Molempia uudistuksia tulee valmistella hyvässä yhteistyössä. Aktiivisen työnhaun mallin tarkoituksena on tehostaa työnhakijoiden omatoimista ja aktiivista työnhakua, lisätä alueellista ja ammatillista liikkuvuutta sekä työttömyysetuuden vastikkeellisuutta. Aktiivisen työnhaun mallia koskevan hallituksen esitysluonnoksen lausuntoaika päättyi 16.6.2017, ja sen on tarkoitettu tulevan voimaan maakuntauudistuksen yhteydessä vuoden 2019 alusta lukien.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus ehdottaa 30 milj. euron määrärahaa valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin. Momentin käyttötarkoitus viittaa kuitenkin osin sellaisen toiminnan pilotointiin, josta säädetäisiin asiakkaan valinnanvapautta koskevassa laissa, jonka käsittely on vielä kesken eduskunnassa (HE 47/2017 vp).

Valiokunta toteaa, että valtionavustus ei voi perustua osaksikaan sellaisen toiminnan pilotointiin, joka ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaista ja jota vasta ollaan valinnanvapauslailla sääntämässä. Kyseeseen voi tulla vain sellainen sosiaali- ja terveyspalveluiden pilotointi, joka voidaan toteuttaa kokonaisuudessaan voimassa olevan lainsäädännön perusteella. Tämän varmistamiseksi valiokunta ehdottaa valtionavustuksen käyttötarkoitukseen rajauksia, minkä jälkeen mo-

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Pääluokka 33

mentin päätösosassa ei viitata hallituksen sote-esityksessä tarkoitettuihin maakuntiin. Sosiaali- ja terveysministeriön antamasta selvityksestä käy myös ilmi, että pilotoinnissa mukana olevat yritykset ja muut kuin julkiset tahot eivät voi tehdä sosiaalihuollon hallintopäätöksiä. Siltä osin kuin kunnat ja kuntayhtymät siirtäisivät palveluja omistamansa yhtiön hoidettaviksi, henkilöstön asemaan ei saadun selvityksen mukaan myöskään sovellettaisi maakuntien perustamista ym. koskevassa hallituksen esityksessä (HE 15/2017 vp) ehdotetun voimaanpanolain mukaisia säännöksiä.

Valiokunta pitää pilotointia tärkeänä, jotta saadaan lisätietoa erilaisten palvelumallien toimivuudesta, mikä vastaa myös hallitusohjelman tavoitteita. Nyt ehdotettu määräraha on tarpeellinen myös pilotointia tukevien kansallisten ICT-järjestelmien kehittämiseksi.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että hakukriteereiden on oltava sellaiset, että eri alueilla on tasapuoliset mahdollisuudet valtionavustuksen hakemiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten HE 60/2017 vp)

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtionavustuksen maksamiseen *(poist.)julkisyhteisöille* sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan valinnanvapauden pilottihankkeiden sekä erillisten henkilökohtaisen budjetin pilottihankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin

2) pilottihankkeita toteuttavien *(poist.)julkisyhteisöjen* sosiaali- ja terveydenhuollon yhtiöiden pääomittamiseen

(3.—6. kohta kuten HE 60/2017 vp)

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 5 000 000 euron lisäystä Belvedere Mining Oy:n Nivalassa omistaman Hituran nikkeli-kaivoksen sulkemistoimiin. Vuonna 2016 kyseisen kaivoksen ympäristövahinkojen ehkäisemiseen ja rajoittamiseen sekä sulkemistoimien suunnitteluun on myönnetty yhteensä 818 000 euroa.

Belvedere Mining Oy on asetettu konkurssiin 28.12.2015. Kaivostoiminta on ollut kuitenkin pysähdyksissä jo kesästä 2013 saakka nikkelin matalan maailmanmarkkinahinnan takia. Yhtiö huolehti kaivosalueen likaantuneiden vesien pumppauksesta ja puhdistamisesta konkurssin alkamiseen saakka.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp Yhteenveto

Valiokunta pitää perusteltuna, että vallitsevassa tilanteessa valtion on varauduttava rahoittamaan ympäristövahinkojen estämistä. Kaivoksen sulkemistoimet on tarkoitus tehdä kolmessa osassa, ja niiden arvioidaan kestävän 5—15 vuotta. Ympäristönsuojelulain ja ympäristöluvan mukainen yrityksen vakuus kattaa 1,99 milj. euroa kustannuksista. Valtiolta tarvittavan rahoituksen arviointiin liittyy tässä vaiheessa paljon epävarmuutta, mutta ympäristöministeriö arvioi tarpeen olevan nyt esitetyn määrärahan lisäksi noin 10—15 milj. euroa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että kaivosten jälkihoitoon kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota jo kaivosten toiminnan aikana, jotta niiden sulkemisiin liittyvät vastuut eivät jää valtion kannettaviksi. Kaivosyritysten tulee pystyä hoitamaan ympäristövastuut asianmukaisella tavalla ja pitkäjänteisesti. Myös toiminnalle asetettavien vakuuksien optimaalista tasoa on edelleen tarpeen arvioida. Valiokunnan lausumaehdotus:

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa kaivosten jälkihoidosta huolehtimisen jo niiden toiminnan aikana, jotta kaivosten sulkemisiin liittyvät vastuut eivät jää valtion kannettaviksi, ja arvioi myös kaivostoiminnalle asetettavien vakuuksien optimaalista tasoa.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksessä ehdotetaan määrärahoihin 303 779 000 euron lisäystä, tuloarvioihin (pl. nettolainanotto ja velanhallinta) 481 857 000 euron lisäystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 178 078 000 euron vähennystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinainen talousarvio ja lisätalousarvio huomioon ottaen 55 795 683 000 euroa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 60/2017 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2017 lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hyväksyy edellä ehdotetun lausuman.

Eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet LTA 1—5/2017 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2017 lisätalousarviota sovelletaan 5.7.2017 alkaen.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp

Helsingissä 22.6.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Krista Kiuru sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Mats Nylund r
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Sari Sarkomaa kok (osittain)
jäsen Sami Savio ps
jäsen Maria Tolppanen sd
jäsen Kari Uotila vas (osittain)
jäsen Pia Viitanen sd
varajäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
varajäsen Li Andersson vas (osittain)
varajäsen Lasse Hautala kesk (osittain)
varajäsen Anne Kalmari kesk (osittain)
varajäsen Pauli Kiuru kok
varajäsen Harry Wallin sd
varajäsen Juhana Vartiainen kok (osittain)
varajäsen Ozan Yanar vihr

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
ylitarkastaja Arto Mäkelä

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 1 sd

VASTALAUSE 1 sd

Yleisperustelut

Suhdannetilanne on vihdoin kohentunut, ja vuonna 2015 alkanut noususuhdanne näyttäisi vauhdittuvan kuluvana vuonna viennin vetämänä. Kasvu on muuttunut laajapohjaisemmaksi, kun etenkin tavaraviennin veto näyttäisi olevan vahvaa.

Maailmankaupan kasvu, investointien piristyminen euroalueella, kevyt rahapolitiikka ja tehdyt työmarkkinaratkaisut näkyvät nyt selvästi myös Suomen vientiluvuissa. Vienti hyötyy varsinkin euroalueen kasvun rakenteen muuttumisesta Suomen vientiä tukevaksi: kysynnän kasvu euroalueella on saanut myös investointeihin vauhtia, mikä näkyy suomalaisen vientiteollisuuden tuotteiden kasvaneena kysyntänä.

Kiihtyneen talouskasvun myötä työllisyystilanne on myös kohenemassa hiljalleen. Hallitus ei siitä huolimatta ole saavuttamassa työllisyystavoitettaan. Työllisyyspolitiikassa ei voida jäädä odotamaan tilanteen korjaantumista itsestään. Työttömyys ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys ovat yhä liian korkealla tasolla. Erityisesti järjestöjen palkkatukimäärärahat ovat tällä hetkellä työllisyyspolitiikan pullonkaula. Järjestöille myönnettävien määrärahojen määrää on rajoitettu valtion budjetissa, ja rahat ovat monin paikoin loppuneet tälle vuodelle. Tällaiset tehokkaan ja tarkoituksemukaisen työllisyyspolitiikan keinotekoiset rajoitteet tulee poistaa.

Talouden kasvu ja työllisyyden vähittäinen kohentuminen ovat jakautuneet varsin epätasaisesti maakuntien kesken ja vaarana on, että eri alueiden väliset erot työllisyydessä tulevat jyrkkeneämään entisestään. Jotta tämä kehityskulku voidaan estää, tulee hallituksen huomioida kattavammin koko maa talous- ja työllisyyspolitiikassaan. Alueiden omia vahvuuksia kehittämällä ja koulutusta tukemalla sekä julkisen ja yksityisen rahan yhteistyöllä voidaan vaikuttaa huomattavasti nykyistä tehokkaammin koko maan positiiviseen talouskehitykseen.

Hallituksen panostukset Varsinais-Suomen talouskasvun tukemiseen on ovat kannatettavia, vaikkei se myöntänytkaan Turun yliopistolle oikeutta diplomi-insinöörikoulutukseen. Nyt tulee kuitenkin varmistaa, että myös muut alueet pääsevät orastavaan kasvuun mukaan. Nyt on korkea aika laittaa liikkeelle työllisyyttä kohentavia, mutta myös pidemmän aikavälin kasvua vauhdittavia investointeja niin liikenneväyliin kuin koulutukseen ja tutkimukseenkin.

Panostukset liikennehankkeisiin ja väyläverkon kunnossapitoon ovat paitsi suoria työllisyysruiskeita myös vaikuttavat pidemmällä aikavälillä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin ja maakuntien elinvoimaisuuteen. Useilla alueilla ja paikkakunnilla on jo valmiita suunnitelmia tärkeistä liikennehankkeista, jotka on mahdollista käynnistää varsin pikaisella aikataululla. Samalla ne myös saavat liikkeelle yksityisiä investointeja esimerkiksi asuntotuotantoon, jotka myös tuovat omat positiiviset kerrannaisvaikutuksensa.

Suomen talouskasvu perustuu korkeaan osaamiseen ja jalostusasteeseen sekä koulutettuun työvoimaan. Panostukset koulutuksen turvaamiseen ja kehittämiseen ovat ensiarvoisen tärkeitä niin aluetalouden kuin kansantaloudenkin näkökulmasta. Ammatillista koulutusta tulee kehittää yh-

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 1 sd

teistyössä alueen elinkeinoelämän kanssa kasvupilottihankkeiden kautta. Ammattikorkeakouluverkosto sekä niissä tehtävä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta ovat tärkeitä alueiden elinkeinoelämän osaamistarpeisiin vastaamisessa. Näiden hankkeiden turvaaminen kattavasti koko maassa sekä lisää niin elinkeinoelämän potentiaalia ja työllistämismahdollisuuksia että myös kasvattaa koulutuksen alueellista houkuttelevuutta ja näin myös tuo tulovirtoja tasaisemmin eri osissa maata.

Hallitus ehdottaa 30 miljoonan euron lisäystä valinnanvapauden ja henkilökohtaisten budjettien pilotteihin. Valinnanvapauspiloteissa kuntien tulisi yhtiöittää palvelutuotantoaan hallituksen esittämän valinnanvapausmallin kaltaisella tavalla. Yhtiöittäminen olisi tässä vaiheessa riskialtista. Ei ole perusteltua lähteä kokeilemaan merkittävillä rahasummilla valinnanvapauspilotteja, jotka jouduttaisiin toteuttamaan epävarmalla lainsäädäntöpohjalla. Näistä piloteista saatavia kokemuksia ei edes ehdittäisi hyödyntää uuden lainsäädännön valmistelussa. Kun yhtiöittäminen ja markkinoille avaaminen on kerran tehty, sen peruminen on hyvin vaikeaa, vaikka kokemukset olisivat huonoja.

Neste Oyj:n strateginen merkitys on valtiolle suuri kansallisen energiapolitiikan sekä huoltovarmuuden kannalta. Tärkeissä strategisen intressin yhtiöissä valtion kolmanneksen omistus ei riitä turvaamaan riittävää omistajavallan käyttöä kaikissa kuviteltavissa olevissa tilanteissa. Siksi valtion omistusosuutta Neste Oyj:ssä ei tulisi laskea alle 50 prosenttiin.

EU:n neuvosto käsittelee parhaillaan ALV-direktiivin muutosehdotusta, joka sallisi jatkossa alemman verokannan sähköisille julkaisuille. Tällä hetkellä sähköisistä kirjoista, sanomalehdistä ja aikakauslehdistä maksetaan yleistä 24 prosentin arvonlisäveroa, kun vastaavista paperisista julkaisuista maksetaan alennettua 10 prosentin veroa.

Jos neuvosto päättää ALV-direktiivin muuttamisesta, hallituksen tulee välittömästi valmistella sähköisten julkaisujen arvonlisäveron alentaminen paperisten julkaisujen tasolle. Muutos antaa medialle paremmat edellytykset kehittää toimintaansa median murroksen pakottaessa niiden kehittämään toimintaansa ja lisäämään sähköistä sisällöntuotantoaan. Sähköisten julkaisujen alemmalla arvonlisäverokannalla kannustetaan suomalaista media- ja kustannusalaan kehittämään digitaalisia tuotteita myös kansainväliselle lukijakunnalle sekä tuetaan koulutusta ja sivistystä muun muassa edullisempina sähköisinä oppimateriaaleina. Sähköisten julkaisujen asettaminen tasaveroiseen asemaan on perusteltua myös ympäristösyistä, sillä paperiset julkaisut, mukaan lukien niiden kuljettaminen sekä niistä aiheutuvien jätteiden käsittely, rasittavat ympäristöä enemmän kuin vastaavat sähköiset julkaisut.

Monimuotoinen ja moniarvoinen media on sananvapauden toteutumisen perusedellytys. Moniarvoiseen mediaan kuuluvat yhtä hyvin niin Yleisradio kuin kaupallinen mediakin, ja niiden jakelukanavat, kuten televisio, radio, digitaalinen media ja lehdet. Kaupallisen median rooli kansalaisten informoinnissa ja yhteiskunnallisten kysymysten analysoinnissa on olennainen. Uutis- ja ajankohtaistoiminnan riittävyys sekä jatkuvuus ovat tärkeitä, ja sisältöjä tulisi olla monipuolisesti tarjolla kotimaisilla kielillä. Siksi murrostilanteessa on perusteltua turvata kaupallisen median toiminnan kehittämistä ja monipuolisia sisältöjä osin myös julkisin varoin. Tutkimutojen jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon eri medioiden tuottamat yhteiskunnalliset hyödyt.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin aluetalouden, paikallisen elinkeinoelämän ja positiivisen rakennemuutoksen vahvistamiseksi tasapuolisesti koko Suomessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että moniarvoisen median turvaamiseksi hallitus antaa esityksen sähköisten julkaisujen arvonlisäveron alentamisesta paperisten julkaisujen tasolle välittömästi ALV-direktiivin sen salliessa.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

10. Omistajaohjaus

88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Hallituksen esitys antaisi valtuudet laskea valtion omistusosuutta Neste Oyj:ssä siten, että valtion omistusosuudeksi jäisi vähintään 33,4 prosenttia kaikkien osakkeiden tuottamasta äänivallasta. Osuuden myymisellä ei esitetä olevan yhtiön kehittämiseen tai strategisten kumppanuuksien hakemiseen liittyviä ulottuvuuksia, vaan kyse on puhtaasti varojen irrottamisesta. Tätä ei voi pitää perusteltuna huomioiden Nesteen strateginen merkitys valtiolle muun muassa kansallisen energiapolitiikan ja huoltovarmuuden kannalta. Tärkeissä strategisen intressin yhtiöissä kolmanneksen omistus ei kykene korvaamaan enemmistöomistusta. Tämän vuoksi Nesteessä tulee säilyttää valtion enemmistöomistus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 23.10.88 perusteluja ei muuteta Neste Oyj:n valtion omistusosuuden osalta ja

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää strategisen intressin toteutumisen turvaamiseksi, että valtion omistus Neste Oyj:ssä pidetään yli 50 prosentissa.

**Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 1 sd**

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Ammatillinen koulutus

21. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Talouden kasvu perustuu Suomessa ennen kaikkea tuottavuuden kasvuun, ja sen ytimessä on korkea osaaminen. Pulaa osaavista ihmisistä ei saa päästää kasvun pullonkaulaksi. Riittävä osaamisen taso edellyttää vahvaa pohjakoulutusta kaikille. Sen lisäksi koulutusjärjestelmän on vastattava joustavasti paikallisen elinkeinoelämän osaamistarpeisiin tasapuolisesti kaikilla alueilla. Tässä tarvitaan julkisen sektorin, yritysten ja kolmannen sektorin yhteistyötä.

Hallitus on esittänyt ammatillisen koulutuksen kasvupilottien toteuttamista positiivisen rakennemuutoksen alueilla. Tällaiset pilotit ovat tarpeellisia, ja niiden avulla voidaan vauhdittaa paikallista elinkeinoelämää missä tahansa. Siksi pilotteja on käynnistettävä tasapuolisesti useilla alueilla. Osana pilotteja voidaan myös lisätä aloituspaikkojen määrää niillä aloilla, joilla työvoiman saatavuus uhkaa rajoittaa kasvua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.21 lisätään 5 000 000 ammatillisen koulutuksen kasvupilottien toteuttamiseen koko maassa.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Talouden kasvu perustuu Suomessa ennen kaikkea tuottavuuden kasvuun, ja sen ytimessä on korkea osaaminen. Pulaa osaavista ihmisistä ei saa päästää kasvun pullonkaulaksi. Riittävä osaamisen taso edellyttää vahvaa pohjakoulutusta kaikille. Sen lisäksi koulutusjärjestelmän on vastattava joustavasti paikallisen elinkeinoelämän osaamistarpeisiin tasapuolisesti kaikilla alueilla. Tässä tarvitaan julkisen sektorin, yritysten ja kolmannen sektorin yhteistyötä.

Ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rooli on tärkeä alueiden elinkeinoelämän osaamistarpeisiin vastaamisessa. Ammattikorkeakoulujen, yritysten ja kolmannen sektorin yhteistyössä toteutettavilla hankkeilla voidaan parhaimmillaan vahvistaa paikallista talouskasvua. Tarpeita tällaisten yhteisten hankkeiden toteuttamiseen on laajasti eri puolilla maata, ja hankkeita tulisi saada liikkeelle tasapuolisesti eri puolilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.40.20 lisätään 12 000 000 paikallista elinkeinoelämää tukevaan ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan.

**Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 1 sd**

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Viisaasti kohdennetut julkiset investoinnit vauhdittavat myös yksityisiä investointeja. Paikalliset liikennehankkeet paitsi poistavat liikenteen pullonkaloja ja lisäävät turvallisuutta myös luovat edellytyksiä elinkeinoelämän investoinneille ja uusien työpaikkojen syntymiselle. Useilla alueilla ja paikkakunnilla on valmiita suunnitelmia tärkeistä liikennehankkeista ja mm. ratapihahankkeista, jotka vauhdittaisivat alueen elinkeinoelämää mutta joiden rahoitus puuttuu. Tasapainoisen aluekehityksen ja koko maan kestävä kasvun vauhdittamiseksi tällaisia hankkeita tulisi saada liikkeelle tasapuolisesti maan eri osissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.77 lisätään 10 000 000 euroa aluetaloutta ja paikallista elinkeinopolitiikkaa tukeviin väylähankkeisiin.

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

45. Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki (siirtomääräraha 3 v)

Monimuotoinen ja moniarvoinen media on sananvapauden toteutumisen perusedellytys. Kaupallisen median rooli kansalaisten informoinnissa ja yhteiskunnallisten kysymysten analysoinnissa on olennainen. Uutis- ja ajankohtaistoiminnan riittävyys sekä jatkuvuus ovat tärkeitä. Myös sisältöjä tulisi olla monipuolisesti tarjolla kotimaisilla kielillä. Siksi murrostilanteessa on perusteltua turvata kaupallisen median toiminnan kehittämistä ja monipuolisia sisältöjä osin myös julkisin varoin. Tukimuotojen jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon eri medioiden tuottamat yhteiskunnalliset hyödyt.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.40.45 lisätään 7 000 000 euroa monimuotoisen median turvaamiseen ja

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että viestinnän tukimuotojen jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon eri medioiden tuottamat yhteiskunnalliset hyödyt.

**Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 1 sd**

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määrärahan lisäys on perusteltu. Työttömyys ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys ovat yhä liian korkealla tasolla, ja aktiivitoimenpiteisiin on siksi turvattava riittävät resurssit. Määrärahalisäystä ei kuitenkaan voida perustella aktiivimallin käyttönotolla. Aktiivimallista ei ole olemassa lainsäädäntöä, siitä ole annettu hallituksen esitystä eikä sen toteutuminen ole varmaa. Hallituksen suunnitteleman mallin sisältö ja yksityiskohdat ovat vielä auki. Momentin perusteista ei näin ollen ilmene, mihin tarkoitukseen määrärahan lisäystä oltaisiin käyttämässä. Lausuntokierroksella oleva malli on kyseenalainen, koska malli rankaisi työnhakijaa, mikäli hän ei löydä työtä tai ei pääse aktiivitoimenpiteisiin. Työnhakija ei voi itse vaikuttaa siihen, pääseekö hän aktiivitoimenpiteisiin.

Erityisesti järjestöjen palkkatukimäärärahat ovat tällä hetkellä työllisyyspolitiikan pullonkaula. Voimassa olevassa valtion talousarviossa on rajoitettu yhdistyksille ja säätiöille maksettavaa ns. 100-prosenttista palkkatukea enintään 3 000 henkilötyövuoteen. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaan palkkatukea voidaan maksaa enintään 12 kuukauden ajalta 100 prosenttia niistä tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta, jos yhdistys tai säätiö palkkaa pitkäaikaistyöttömän muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin (lain 7 luvun 9 §:n 1 momentti). Tällaiset tehtävät ovat tärkeitä kaikkein vaikeimmin työllistyville ihmisille. Monille työllistyminen järjestöihin täydellä palkkatuella on ainut realistinen vaihtoehto löytää ensimmäinen työpaikka pitkän työttömyyden jälkeen. Täydellä palkkatuella rahoitetut palkkatukipaikat ovat samalla tärkeitä monien järjestöjen toiminnan kannalta. 3 000 henkilötyövuoden rajoituksen myötä tähän tarkoitukseen myönnettävät palkkatuet ovat jo paikoin loppuneet tältä vuodelta. Siksi kyseinen 3 000 henkilötyövuoden rajoite tulisi poistaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin poistaakseen momentin 32.30.51 päätösosassa mainitun 3 000:ta henkilötyövuotta koskevan rajoituksen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 1 sd

Hallituksen esitys sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistamiseksi ja siihen liittyväksi valinnanvapausmalliksi on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. Uudistuksen valmistelun tässä vaiheessa ei ole perusteltua lähteä kokeilemaan merkittävillä rahasummilla valinnanvapauspiloteja, jotka jouduttaisiin toteuttamaan epävarmalla lainsäädäntöpohjalla. Näistä piloteista saatavia kokemuksia ei edes ehdittäisi hyödyntää uuden lainsäädännön valmistelussa.

Valinnanvapauspiloteissa kuntien tulisi yhtiöittää palvelutuotantoaan hallituksen esittämän valinnanvapausmallin kaltaisella tavalla. Yhtiöittäminen olisi tässä vaiheessa riskialtista. Kun yhtiöittäminen ja markkinoille avaaminen on kerran tehty, sen peruminen on hyvin vaikeaa, vaikka kokemukset olisivat huonoja.

Henkilökohtaisia budjetteja voidaan sen sijaan toteuttaa sote-uudistuksesta riippumatta ongelmita nykyisen lainsäädännön puitteissa. Henkilökohtaisten budjettien käytöstä on saatu positiivisia kokemuksia paljon palveluita tarvitsevien ihmisten palvelujen järjestämisessä. Parhaimmillaan henkilökohtainen budjetti lisää ihmisen itsemääräämisoikeutta hänelle kuuluvien palvelujen käytössä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 33.60.38 vähennetään 27 000 000 euroa ja momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää vain valtionavustuksen maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille erillisten henkilökohtaisen budjetin pilottihankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Valtion asuntorahaston (ARA) varoja on käytettävä vuokra-asumisen ja asukkaiden hyödyksi lisäämällä kohtuuhintaista vuokra-asuntorakentamista ja korjausrakentamista ja parantamalla asuinmukavuutta ja viihtyvyyttä sekä vähentämällä asumisen sosiaalisia ongelmia. Valtion asuntorahaston varoista voidaan myöntää avustuksia erityisryhmien asunto-olojen parantamiseen siten kuin laissa avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi säädetään.

Erilliset tuki-instrumentit erityisryhmien asuntotilanteen helpottamiseksi ovat tarpeen, koska vaikea vuokra-asuntotilanne heikentää erityisesti erityisryhmien asemaa asuntomarkkinoilla. Erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain mukaiset avustukset ovat osoittautuneet käyttökelpoisiksi ja tarpeellisiksi välineiksi turvata sopivien ja kohtuuhintaisten asuntojen saatavuutta eniten tukea tarvitseville ihmisille. Siksi avustuksien valtuutta ei tulisi pienentää.

Valtuuden lisääminen 11 miljoonalla eurolla hissien asentamisen avustamiseen on sen sijaan perusteltua ikääntyneiden kotona asumisen edistämiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 1 sd

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin perusteluja ei muuteta erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisten avustusten osalta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2017 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 5 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 22.6.2017

Krista Kiuru sd
Pia Viitanen sd
Maria Tolppanen sd
Harry Wallin sd

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 2 vas

VASTALAUSE 2 vas

Yleisperustelut

Suomen talous on kohenemassa pitkän taantumun jälkeen. Tuotanto on lähivuosina vihdoin saavuttamassa vuoden 2008 tason, ja työllisyystilanne paranee. Hallituksen työllisyystavoitetta ei kuitenkaan saavuteta, ja pitkäaikaistyöttömyys näyttää jumiutuneen historiallisen korkeaksi.

Myönteistä on se, että talous ei enää nojaa ainoastaan yksityiseen velkaantumiseen perustuvaan kulutuskysyntään ja rakennusalaan, vaikka niiden merkitys onkin edelleen keskeinen. Myös tuotannolliset investoinnit ovat nousussa, mikä on erittäin tervetullutta. Vientikin on hieman elpynyt, mutta lähivuosina sen vaikutus työllisyyteen ja talouskasvuun jäänee melko vaatimattomaksi verrattuna investointeihin ja kulutuskysyntään. Euroopan keskuspankin pitkään jatkamalla elvyttävällä rahapolitiikalla on ollut huomattava vaikutus talouden "käänteen" taustalla.

Kotitalouksien säästämisaste pysyttelee lähivuosinakin negatiivisena ja velkaantuminen jatkuu. Alhaiset korot ja hyvä luottamus tulevaisuuteen kannustavat lainanottoon. Velkaantumista kiihdyttää myös se, että niin sanotun kilpailukyky sopimuksen mukaiset sosiaaliturvamaksu muutokset ja julkisen sektorin palkanalennukset syövät ostovoimaa. Kilpailukyky sopimus muuttaa tulonjakoa siten, että yhtäältä yksityisen sektorin työntekijöiden asema suhteessa julkisen sektorin työntekijöihin paranee ja toisaalta työntekijöiden asema suhteessa yrityksiin ja omistajiin heikenee. Käytännössä kiky on massiivinen tulonsiirto palkansaajilta ja julkistaloudesta yrityksille.

Vuoden 2017 ensimmäinen lisätalousarvio yrittää paikata joitakin Sipilän hallituksen pahimmista virhearvioinneista. Lisäpanostukset esimerkiksi koulutukseen ja osaamiseen eivät kuitenkaan riitä lähimainkaan kompensoimaan hallituksen aiemmin tekemiä leikkauksia. Työvoimapalveluihin ei ole luvassa tarvittua ryhtiliikettä, eikä hallitus tee mitään tarjotakseen helpotusta niille, joiden elämää muun muassa eläkkeiden, työttömyysturvan, asumistuen ja lääkekorvausten leikkaukset ovat vaikeuttaneet.

Yrityksissä tapahtuvan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan pienet panostukset ovat sinänsä tervetulleita, mutta niiden mittakaava on murto-osa siitä, mitä tarvittaisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin koulutuksen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan määrärahojen nostamiseksi vähintään vuoden 2015 tasolle.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 2 vas

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

10. Omistajaohjaus

88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää Neste Oyj:n ja Vapo Oy:n valtion omistusosuutta laskettavaksi nykyisestä 50,1 prosentista siten, että omistusosuudeksi jää kummassakin yhtiössä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänivallasta vähintään 33,4 prosenttia.

Valtion kehitysyrityksen eli Vaken suoraan omistukseen on tähän mennessä siirretty noin 2,4 miljardin euron edestä valtion omistuksia yhdeksässä yrityksessä. Neste on selkeästi arvokkain Vakeen siirretty omistus. Jos valtio myisi Neste-omistuksestaan koko sen 16,7 prosenttia, johon se nyt hakee mandaattia, toisi tämä reilun 1,5 miljardin euron tulot. Tästä osakeosuudesta valtio sai viime vuonna yli 55 miljoonaa euroa osinkoja.

Hallituksen mukaan reilun kolmanneksen omistusosuuden turvin valtio voisi "turvata asemansa kaikkiin merkittäviin osakeyhtiöihin koskeviin päätöksiin" liittyen. Nähdäksemme kolmanneksen ääniosuus on kuitenkin riittämätön strategisen intressin turvaamiseksi.

Nesteen ja Vapon osakkeiden myynti on osoitus siitä, mitä Sipilän hallituksen tase töihin -puhe käytännössä tarkoittaa. Tuottavia ja strategisesti tärkeitä omistuksia myydään, jotta voidaan toteuttaa valtioneuvoston mielihankkeita veroleikkausten heikentämisen budjetin ulkopuolella ja ilman budjettirahojen käyttöön liittyvää demokraattista kontrollia. Mitään strategisesti tai muuten perusteltua motiivia myynnille ei ole esitetty.

Vasemmistoliitto on ainoana puolueena vastustanut Vake-yhtiön perustamista. Emme hyväksy myöskään omistusosuuden alentamista strategisesti tärkeissä yhtiöissä. Sipilän hallitus ei ole riittävän hyvin perustellut näiden toimien tarvetta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 23.10.88 perusteluja ei muuteta Neste Oyj:n osalta ja

että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle kattavan selvityksen uudenlaisten omistajapoliittisten kehitysyritysten todellisesta tarpeesta ja käyttötarkoituksesta ja että

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 2 vas

valtio-omistaja pidättyy myymästä sellaisia omistuksia, joilla on strategista merkitystä Suomen taloudelle ja elinkeinotoiminnan kehitykselle tai joiden tuotto ylittää Suomen valtionlainojen korkotason.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että valtion omistus Neste Oyj:ssä säilytetään yli 50 prosentissa.

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Kehitysyhteistyön massiiviset leikkaukset ovat yksi Sipilän hallituksen synkimmistä ja kylmimmistä päätöksistä. Ne ovat vaikuttaneet konkreettisesti miljoonien ihmisten elämään ja pilaavat Suomen kansainvälisen maineen. Äkkiarvaamatta ja vailla suunnittelua toteutettujen leikkausten vuoksi myös paljon arvokasta osaamista on menetetty.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahojen korottamiseksi niin, että niiden bkt-osuus nousee hallituskaudella vähintään samalle tasolle kuin ennen vuoden 2016 leikkauksia.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pelson vankilan huono kunto edellyttää akuutteja korjausinvestointeja. 1960-luvun vankiosastoissa on vuonna 2016 havaittu vakavia sisäilmaongelmia, minkä vuoksi kyseisten tilojen käyttö on luovuttu lokakuun 2016 alusta alkaen. Tämän seurauksena vankipaikkamäärä on laskenut 58 vankiin. Nyt käytössä olevat 1980-luvulla valmistuneet vankitilatkin ovat peruskorjauksen viivästymisen vuoksi erittäin huonossa kunnossa. Tarvittava rahoitus tilojen korjaukseen tai nykyiset tilat korvaavan uudisrakennuksen suunnitteluun ja rakentamiseen tulisi osoittaa välittömästi.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 2 vas

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 lisätään 7 000 000 euroa Pelson vankilan peruskorjaukseen tai uudisrakentamiseen.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Liikuntatoimi

55. Valtionavustus liikuntapaikan rakentamiseen KymiRing Oy:lle (siirtomääräraha 2 v)

KymiRing Oy:lle moottoriurheilukeskuksen rakentamiseen esitetty 3,5 miljoonan euron määräraha on monesta näkökulmasta katsottuna perusteeton. Se ei täytä liikuntalain ja liikuntapaikkarakentamisen periaatteita. Se ei myöskään palvele laajoja käyttäjäryhmiä eikä edistä lasten ja nuorten liikkumista, minkä tulisi olla liikuntapaikkarakentamisen keskeinen tavoite.

Jo aiemmin myönnetty 3 miljoonan euron avustus ylitti valtakunnallisesti merkittävien hankkeiden tukemisen valtionosuuden ylärajan, ja nyt esitettävän 3,5 miljoonan euron jälkeen valtion osuus nousee perusteettoman suureksi.

Liikuntalain mukaan valtion avustusta myönnetään kunnalle tai kuntayhtymälle tai niiden määräysvallassa olevalle yhteisölle ja vain poikkeustapauksissa liikuntalain tarkoitusta toteuttavalle muulle yhteisölle. Valiokunnan erikseen pyytämässä yhtiön omistusrakenneilmoituksessa kunnan osuus on vain 19 prosenttia.

Hankkeelle ei ole edes haettu avustusta tämän vuoden talousarviosta, joten Valtion liikuntaneuvostokaan ei ole voinut lausunnollaan ottaa kantaa hankkeen tarkoituksenmukaisuuteen.

Suomi on täynnä liikuntalain tarkoitusta toteuttavia uimahalli-, liikuntahalli- ja muita liikunnan rakennus- ja peruskorjaushankkeita, jotka kaipaavat pikaisesti rahoitusta.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentin 29.90.55 perusteluja muutetaan siten, että 3,5 miljoonan euron määräraha kohdennetaan eri puolilla maata sijaitseville, erityisesti lasten ja nuorten liikuntaa edistävälle liikuntapaikkahankkeille.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 2 vas

On hyvä, että hallitus pyrkii viime vaalikaudella toimineen parlamentaarisen korjausvelkatoryhmän linjausten mukaisesti hillitsemään liikenneverkon korjausvelan kasvua. Ikävä kyllä kuitenkin esimerkiksi huonojen teiden osuus kaikista teistä kasvaa edelleen. Lisäksi perusväylänpitoon suunnatut lisämäärärahat ovat poissa liikenneverkon kehittämishankkeista, joita muun muassa liikenneturvallisuuden parantamiseksi on käynnistystä odottamassa ympäri maata.

Hallitus on tästä huolimatta esittämässä 14 miljoonan euron valtuutta ja 14 miljoonan euron rahoitusta moottoriturheilukeskus KymiRing Oy:lle keskuksen toimimiin liikennejärjestelyihin. Tämä on mielestämme väärä arvovalinta.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentin 31.10.77 perusteluja muutetaan siten, että Kymi Ringin moottorirata-alueen liikenneyhteyksien sijaan 14 miljoonan euron määräraha käytetään parannustöihin, joilla kunnostetaan valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tärkeän Lahti—Kouvola-tieosuuden kuntoa niin, että liikenteen sujuvuus ja liikenneturvallisuus paranee koko tieosuudella.

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

45. Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki (siirtomääräraha 3 v)

Valtioneuvosto esittää, että momentille myönnetään 1 000 000 euroa, joka voidaan käyttää yleisen edun televisiokanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukeen ajalla 1.7.2017—30.6.2019. Tuen käyttötarkoitus, -kohde ja myöntöperusteet eivät kestä kriittistä tarkastelua, sillä käytännössä tuki on rajattu niin tuettavan teknologian kuin tukea myös saavan toimijan osalta. Toisaalta miljoona euroa on varsin vaatimaton panostus, mikäli tuella halutaan olevan aitoa merkitystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa mediatukea niin, että se huomioi tasapuolisesti eri teknologiat ja mediatyypit ja painottaa tasapuolisesti eri toimijoiden ja toimintamallien yhteiskunnallista merkitystä ja hyötyä.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Työ- ja elinkeinoministeriö osoittaa 16 737 000 euroa alueellisille ELY-keskuksille julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin. Rahoitus osoitetaan työ- ja elinkeinoministeriön vuoden 2017 jaka-

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 2 vas

mattomista määrärahoista. Lisäksi niin sanotun työttömyysturvan aktiivimallin käyttöönottoon ehdotetaan 10 miljoonan euron lisämäärärahaa.

TE-keskusten resurssit ovat tällä hetkellä riittämättömät, jotta ne pystyisivät tarjoamaan kunnollisia, asiakkaiden tarpeista lähteviä palveluita. Määrärahojen nostotarve olisi vähintään kymmene miljooonia euroja, mikäli henkilöstömäärä ja palvelun taso haluttaisiin nostaa edes välttävälle tasolle.

Ongelmana hallituksen politiikassa ei kuitenkaan ole pelkästään määrärahojen taso. Myös toimintamallit ja kaavailtu työllisyyspalveluiden ulkoistaminen ja yksityistäminen ovat vaarallisia asiakkaiden yhdenvertaisuuden, palveluiden laadun, kustannustehokkuuden sekä demokratiaan kuuluvan ja oikeusturvan kannalta keskeisen viranomaisvastuun näkökulmasta.

Niin sanottu aktiivimalli on johdonmukaista jatkoa hallituksen työllisyyspolitiikalle: malli perustuu ajatukseen laiskoista ja työhaluttomista työttömistä, ja "aktiivisuuden" osoittamiseksi edellytetyt kriteerit ovat mielivaltaisia, epätarkoituksenmukaisia ja hallinnollisesti raskaita.

Yhdistysten ja säätiöiden merkitys palkkatuetun työn tarjoajina on keskeinen. Ne tavoittavat usein myös sellaisia henkilöitä, joita yritykset eivät palkkaa tuenkaan turvin. Hallitus on kuitenkin rajoittanut järjestöjen 100-prosenttisen palkkatuen 3 000 henkilötyövuoteen, mikä tarkoittaa, että tukirahat loppuivat joissakin tapauksissa jo vuoden ensimmäisen puoliskon aikana. Vasemmistoliitto on johdonmukaisesti vastustanut tämän rajoitteen poistamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa momentilta 32.30.51 yhdistysten ja säätiöiden palkkatukea koskevan rajoituksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus nostaa huomattavasti palkkatukeen osoitettuja varoja ja uudistaa palkkatukijärjestelmää ns. Myllykosken mallin mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu suunnitelmistaan ulkoistaa ja yksityistää työllisyyspalvelut ja kehittää niitä niin, että julkisilla viranomaisilla ja TE-keskuksilla on jatkossakin päävastuu palveluiden järjestämisestä ja että sanktioiden ja valvonnan lisäämisen sijaan keskitytään parantamaan palveluiden tasoa niitä käyttävien ihmisten toiveiden ja tarpeiden mukaisesti.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 2 vas

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan valinnanvapauden ja henkilökohtaisen budjetoinnin pilottihankkeiden kustannuksiin myönnettäviin valtionavustuksiin ehdotetaan kohdennettavaksi yhteensä 30 miljoonan euron määräraha.

Sote-uudistusta koskevat lakiesitykset ovat edelleen eduskunnan käsiteltävinä, ja esimerkiksi niin sanottu valinnanvapausmalli on saanut osakseen erittäin rajua arvostelua niin asiantuntijoilta, sote-alan käytännön tekijöiltä kuin poliitikoiltakin. On paitsi toivottavaa myös mahdollista, että esitys ei kaavaillassa mallissa toteudu. Siten valinnanvapauspilottihankkeiden käynnistäminen tässä vaiheessa ei ole perusteltua.

Henkilökohtaisen budjetoinnin laajentamista ja tätä tukevia kokeiluja kannatamme niistä saatujen hyvien kokemusten vuoksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 33.60.38 vähennetään 27 000 000 euroa ja momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa voi käyttää ainoastaan valtionavustuksen maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille erillisiin henkilökohtaisen budjetoinnin pilottihankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 3 v)

Ympäristöministeriölle ehdotetaan 5:tä miljoonaa euroa Nivalassa sijaitsevan Hituran kaivoksen ympäristövahinkojen torjuntaan. Taustalla on kanadalaisfirma Belvedere Mining Oy:n konkurssin aiheuttama uhka pohjavesien saastumisesta ja vesistöjen pilaantumisesta. Konkurssipesä on varaton, joten siivousurakka jää kokonaan valtion kontolle. Yhtiöltä vaaditut 2 miljoonan euron vakuudet eivät riitä vahinkojen estämiseen. Edes nyt esitetty viisi miljoonaa euroa ei oletettavasti riitä, sillä kokonaiskustannuksiksi arvioidaan 15—20 miljoonaa euroa 5—15 vuoden aikajänteellä.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
Vastalause 2 vas

On perusteltua, että valtio maksaa sellaiset ympäristösyistä perustellut toimenpiteet, joiden kustannuksia ei voida kyseiseltä yritykseltä saada. Samalla on kuitenkin syytä miettiä, miksi näin on käynyt. Ovatko kaikki käytännöt ajan tasalla, ja jos ei, kuinka niitä tulisi uudistaa?

Suomi houkuttelee ulkomaisia kaivosfirmoja kansainvälisestikin erittäin kevyellä verotuksella. Kotimaisia toimijoita tuetaan jopa avokätisesti valtion toimesta. Kun toiminta ei osoittaudukaan kannattavaksi, valtion on kannettava vastuu niin taloudellisista kuin myös ympäristö- ja sosiaalisista vaikutuksista. Yrityksiltä etukäteen vaaditut vakuudet eivät usein riitä vahinkojen kattamiseen. Niin sanottua vastuurahastoa ei voi käyttää lainkaan konkurssitapauksiin. Ympäristölupamenettely ja -valvonta ovat jatkuvasti liian heikolla tolalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esitykset, joilla varmistetaan, että ympäristölupamenettelyt ja -valvonta ovat sellaisella tasolla, ettei tulevaisuudessa tule uusia kaivoskatastrofeja ja että kaivostoimijoilta edellytetään jatkossa riskejä vastaavat etukäteisvakuudet.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2017 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 9 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 22.6.2017

Kari Uotila vas
Li Andersson vas

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp
LIITE: Lisätalousarvioaloitteet LTA 1—5/2017 vp

iite

- Lisätalousarvioaloite LTA 1/2017 vp Krista Kiuru sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammatillisen koulutuksen kasvupilottien kehittämiseen koko maassa (5 000 000 euroa) 29.20.21
- Lisätalousarvioaloite LTA 2/2017 vp Krista Kiuru sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (12 000 000 euroa) 29.40.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 3/2017 vp Krista Kiuru sd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä aluetaloutta tukeviin väyläinvestointeihin (10 000 000 euroa) 31.10.77
- Lisätalousarvioaloite LTA 4/2017 vp Peter Östman kd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen (10 000 000 euroa) 32.20.40
- Lisätalousarvioaloite LTA 5/2017 vp Peter Östman kd ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin (25 000 000 euroa) 32.30.51